



Handwritten notes in Hebrew, including mathematical expressions like $1000 = 10^3$ and $10000 = 10^4$, and other scribbles.

בס"ד. ש"פ שמיני, מכה"ח אייר, ה'תשט"ז
(הנחה בלתי מוגה)

לפיכך, נקראו הראשונים סופרים שהיו פוסקים כל האותיות שבחזרה, שהיו אומרים וא"ו דגחזן. חציין של אותיות של ס"ת כו', יכרסמנה חזיר מיער, עיי"ן דיער חציין של תהלים. וכללות הענין כזה הוא, **דגחזן** רומז על נחש הקדמוני דכתיב ב"י על גחזן חלך, הנה הוא"ו דגחזן שהוא חצי אותיות שבחזרה, מפסיק בעד נחש הקדמוני. וכ"ה בהעיי"ן דיכרסמנה חזיר מיער, דחזיר קאי על עש שנמשל לחזיר המראה סלפיו כו', הנה העיי"ן דיכרסמנה חזיר מיער. שהוא חצי אותיות שבתהלים, מפסיק שלא יומשך חיות יותר לאדם הנמשל לחזיר, וכמ"ש מהרש"א כחדא"ג במקומו, ביאור דברי הגמרא בקצרה.

כ **ויש** להקדים ביאור לללות הענין בהמשך הפסוקים דכל הולך על גחזן, שמדבר בענין מאכלות אסורות, ועיי"ן ונטמתם בם, ואמר רו"ל, עכירה מטממת לבו של אדם, שנאמר ולא תטמאו בהם ונטמתם בם (ונטמתם חסר א'), אל תקרי ונטמתם אלא ונטמתם, והיינו שמאכלות אסורות מטממים לבו של אדם.

ויוכן זה ע"פ מאמר רבינו הזקן נ"ע, ד"ה להבין ענין טמטום הלב וטמטום המוח, שמבאר שם (שטמטום הלב) הוא שנעשה לבו כאבן, והיינו, דהגם שבמחוחו משיג השגה אלקית ונקלטת אצלו ההשגה, מ"מ, הנה לבו כלב האבן שאינו מתעורר כלל. ודענין הוא, דהנה כתיב, ולכי חלל בקרבי, דפסוק זה נאמר לא רק על מדרגת הצדיקים בלבד, שהרי דוד נעים זמירות ישראל אמר פסוק זה בעד כללות ישראל ולא בשביל מדרגת הצדיקים דוקא, ומזה מוכן שגם בכללות ישראל צ"ל ולכי חלל בקרבי, ופירושו ולכי חלל בקרבי (כמו שהוא בכללות ישראל)

- (1) פרשתנו (שמיני) י"א, מב.
- (2) תהלים פ"ד, י.
- (3) קדושין ל"א.
- (4) בראשית ג' ד.
- (5) כ"ד ופשי"ת תולדות כו', לד.
- (6) פרשתנו שם, מג.
- (7) יומא ל"א א (ובפשי"ת).
- (8) מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' תפכ. ובתוספת הגהות - אוד"ת ויקרא ח"ב ע' תעב ואל"ך; ד"ה כל הולך על גחזן תוכ"ו (פשי"ת תוכ"ו ע' ואל"ך).
- (9) תהלים קט"ב, כב. וראה תניא פ"א.

Handwritten notes in Hebrew, including mathematical expressions like $1000 = 10^3$ and $10000 = 10^4$, and other scribbles.

הוא, שלבו ריקן מכל עניני העולם, שאז דוקא הוא כלי לברכת הוי', כמאמרי' כלי ריקן מחזיק כלי מלא אינו מחזיק, וזהו פירוש ולכי חלל בקרבי, שהוא כלי ריקן, וכאשר הוא כלי ריקן אזי, הלב הוא כלי להשגת המוח, שהשגתו שבמותח הפעול על הלב. אמנם ענין טמטום הלב הוא שתמורת זה שצריך להיות ולכי חלל בקרבי, נתמטם לבו לגמרי ונעשה כלב האבן, שאינו כלי כלל להאור האלקי, וממשיך בהמאמר, שענין טמטום הלב הוא נפילתו מן השמים. והיינו, דכ"ן שבמחוחו הוא משיג השגה אלקית, א"כ, הרי לפי הסדר ה"י צריך להיות שמהשגת המוח תבוא ההתעוררות אל הלב, ולזאת הנה כאשר לבו מטמטם כלב האבן, הרי זו נפילה, גדולה ביותר, נפילה מן השמים."

אך, עפ"ז צריך להבין, דהנה אמרו רו"ליו, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וא"כ, מאזר שטמטום הלב הוא נפילה מן השמים, הרי אינן זה בידו. אך הענין הוא, שישנם כמה עצות לתקן שלא יהי לבו כלב האבן, אלא שיהי לו לב בשן, ועצות אלו המליכ"דו של האדם.

והענין כזה¹⁰, דהנה, העצה לטמטום הלב היא במאמר הזהר¹¹, אע"א דלא סליק ב"י נהורא מבטשין לי, גופא דלא סליק ב"י נהורא דנשמחא מבטשין לי וינהיר, והיינו עיי"ן שיתבונן במעמדו ומצבו במה הוא מונח (אינן וואס ער ליגט), אשר כל ענינו הוא רק באכילה ושתי, והוא כבהמה ממש שכל ענינה הוא באכילה ושתי, ואינה יודעת מענין אחר כלל, וכל החילוק אינו אלא, שהבהמה אוכלת חצי (ה"י) והוא אוכל מאכלים אחרים, אבל כל ענינו ועסקו הוא באכילה ושתי, או איך להשיג עניני האכילה ושתי, וא"כ הרי הוא כבהמה ממש, תמורת זה שהי' צריך לזכך את עצמו ולהייע לאיזה מדרגה (האלטן בא א מדרגה). והגם שמבואר ככ"מ, וגם במאמר הקודם¹², שהעבודה לא צריכה להיות בשביל עצמו, כדי לגלות אור בנפשו, כי אם בדרך קבלת עול, לעשות נח"י לו ית"מ, הנה בתחילת העבודה, ובפרט בכדי ליציל מהרע, יכול לעשות חשבון בנפשו שהוא צריך לעלות במדרגות כו', כמבואר¹³ בענין ת"ח

- (10) ברכות מ"א.
- (11) ברכות לג"ב.
- (12) בהבא לקמן - ראה גם ספר השיחות תורת שלום ע' 163 ואל"ך.
- (13) ח"ג קס"ח, א. וראה תניא פכ"ט ע' שעה. "רישימות" חוברת טו ע' 34 ואל"ך. ואל"ך.

צריך שיהא בו אחד משמונה כשמינית כ"י, ומעטרא ל"י כי סאסא לשכולחא. וזהו"ע מבטשין ל"י, שע"י ההתכוננות במעמדו ומצבו יתמרמו מאד בנפש, דמירותו זו היא כחלל השמאלי, ועיני' הנה אח"כ תהי' שמחה בנפשו כחלל הימני. ויהי' לו לב נשך, ויש עור' עצה לטמטום הלב, והיא ע"י ההתכוננות בענינים נעלים, והיינו, דמאחר שבמוחו הוא משיג השגה אלקית, ונקלטת אצלו ההשגה, אלא שלבו הוא מטומטם, אבל במוחו שייך הוא להשגה, לכן כאשר יתבונן בהפלאות אוא"ס ובענינים נעלים בכלל, הנה ייבוי האור' יבקע (עס וועט דורכשפאלטן) גם את לב האבן, והיינו שע"י העת' שהוא מפתח' דכלל שית' יתקן את מדותיו עכ"פ בנוגע למחשבה דיבור ומעשה. ויש עור' עצה לטמטום הלב, והו"ע אמירת אותיות התורה, תורה אור היא בחי' החכמה, הנה אור החכמה תורה יגיע גם כלב האבן, שגם לב וזאבן המס ימס.

(א) אמנם כאשר עשה את כל הענינים הנ"ל (אמירת אותיות התורה, התכוננות בענינים נעלים, ההתכוננות במעמדו ומצבו שהו"ע דמבטשין ל"י), נמ"מ לא הועילו כל הענינים, הרי זה הוראה שלא זו כלבב שלב) מטומטם, אלא עוד זאת, שיש לו גם טמטום המוח, והיינו אשר מוחו אינו כלי שיוקלט בו האור' ומכיון אשר הטמטום הוא גם בהמוח, לזאת לא הועילו כל העצות הנ"ל.

והענין בזה, דהנה, הסיבה לטמטום המוח, היא מצד ריבוי השיקוע בתאוות, גם בתאוות היתר, שמצד זה אינו כלי לקבלת וקליטת אור האלקי, ויובן זה מענין נהר דינור והעמוד שבין עולם לעולם, דבכדי שיוכל לקבל את האור דג"ע צריך להיות תחלה הטבלה בנהר דינור לשכות על חיצו דהאי עלמא, כי כל זמן ששייך עדיין לחיצו דהאי עלמא אינו כלי כלל להגילוי אור שבג"ע, וע"ד שאמרו"ס על ר' זירא, שעם כמה וכמה תעניות, לשכות על תלמוד בבלי, בכדי שיוכל ללמוד תלמוד ירושלמי, והיינו שגם בתורה גופא, הנה כאשר עלה לארץ ישראל, ששם הלימוד הוא באופן נעלה יותר, כיון שבארץ ישראל היו סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו, והלימוד הוא בתכלית הביזור ובתכלית הביטול,

(16) סוטה ה' א.
 (17) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 162. מאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה
 (18) זח"ב קע"א. נבחר בלק"ח ואחזקו ח"ב ע' תשענ. ושי"ע.
 (20) כ"מ פה"א.

שוהו שכל רבי מארץ ישראל¹, רב בתוספת זי"ד, דהי"ד הנוסף על הרב הו"ע הביטול דחכמה, הנה כאשר הי' צריך להיות אצלו אופן הלימוד היותר נעלה, שוהו הלימוד דתלמוד ירושלמי, הי' צריך לשכות תחלה על תלמוד בבלי, במחשכים הושיבני², ונמצא שגם בתורה גופא מבלבלת המדרגה התחתונה להשגת מדרגה עליונה, ומוזר יובן כיאור ענין נהר דינור, דכל זמן ששייך עדיין לחיצו דהאי עלמא אינו שייך כלל להגילוי אור שבג"ע. ועפ"ז יובן שהתאוות הם סיבה לטמטום המוח, במכ"ש מענין נהר דינור, שהו"ע בנ"ב הוא גילוי האורה בלב, שהו"ע שנהנין מיני השכינה³, ומ"מ הנה חיצו דהאי עלמא מבלבל גילוי האורה שבג"ע, וא"כ יובן במכ"ש בנוגע לגילוי התומ"צ שבעוה"ז שהוא בחי' העצמות, הרי בודאי שהשיקוע בתאוות מבלבל להגילוי, שכאשר הוא משוקע בתאוות אזי אינו כלי לגילוי האור.

ויש להוסיף, שהסיבה לטמטום המוח, היא לא רק מפני שעכשיו הוא משוקע בתאוות, אלא גם כאשר עכשיו כבר אינו משוקע בתאוות, מ"מ, הנה התאוות שהייתה אצלו (קודם) היא מבלבלת לגילוי האור, והיינו לפי שהגם שעכשיו אינו מרגיש התאוות, מ"מ הנה באמת נשארה התאוות אצלו כהעלם, ולכן אין מוחו כלי לגילוי האור. ויובן זה ע"ד מ"מ מאדם שלומד איזה מטכת ונעשה בקי בה, ואח"כ מתחיל ללמוד מטכת אחרת, הרי גם מטכת הקודמת נשארה אצלו כהעלם בכח זכרונו, וראי' לזה, שהרי הוא יכול להיזכר על מה שלמד מקודם, והיינו שגם בשעה שאינו עוסק בלימוד מטכת הקודמת, אין זה באופן שהענין הקודם נתבטל אצלו, כי אם שנשארה בהעלם ככה זכרונו. וכמו"כ יובן גם כענין התאוות, דכיון שמקודם הי' משוקע בתאוות, נשארה אצלו התאוות לעולם כהעלם עכ"פ, וכיון שנשארה אצלו התאוות, לכן אינו כלי כלל לגילוי אור האלקי, שוהו הסיבה לטמטום המוח.

(ד) והנה העצה לנטרן מטמטום המוח היא ע"י כף הקלע, והענין בזה, כמבואר בעקידה⁴ ובעיקרים⁵ וכשם שקולעים לאבן ממקום למקום כך מקלעים אז הנשמה ממקום למקום, והיינו שלגוע מקלעים

(21) סדר תנאים ואמוראים בסופו ע"ן
 חיים שערי יט (שער אנ"ד) פ"ג ובכ"מ.
 הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשה"מ תש"ח.
 121. ושי"ע.
 (22) איכה ג' ו. סנהדרין נד' א.

לפיכך נקראו

ש"פ שמוני, מכה"ח אייר, ה'תשט"ז

קסב
 אותה כתענוג אלקי (שהרי מצד שרשה באלקות יש לה שייכות לתענוג
 אלקי), ולרגע מקלעים אותה בכסופים גשמיים, (דמצד זה שהיי פעם
 שקוע בתאוות שייך הוא לתענוגים גשמיים), וחורר חלילה, והוא צער
 גדול להנשמה, והיינו, דכיון ששייך לתענוג באלקות, הנה כאשר מקלעים
 אותו בתענוגים גשמיים, הרי הוא בצער גדול, וכמור"כ לאיך גיסא, דכיון
 שיש לו שייכות לתענוגים גשמיים, הנה כאשר נטלים אותם ממנו, אז
 הוא בצער גדול. אמנם צ"ל זה הוא כאשר כתחילה (קודם שהיי אצלו
 השקוע בתאוות וטמטום המוח) ה"י שייך לתענוג בהתבוננות אלקי, שאז
 שייך ענין כף הקלע לקלעותו כתענוג אלקי כו'. אבל כאשר גם בתחילה
 לא ה"י אצלו תענוג אלקי, אזי לא שייך אצלו ענין כף הקלע באופן הנ"ל,
 אלא ענין כף הקלע אצלו הוא באופן נמוך יותר. והענין בזה, כמ"ש
 השל"ה²⁶ בשם פרקי רבי אליעזר²⁷ שענין כף הקלע הוא שמקלעין את
 הנשמה מא"י לחו"ל. והנה ענין ארץ ישראל ברוחניות הוא, כמארמ²⁸
 למה נקרא שמה ארץ, לפי שרצתה לעשות רצון קונה, וישראל הוא לי
 ראש²⁹, וע"ש כי שרית עם אלקים גו'³⁰, והר"ע קיום התומ"צ כפועל
 בקבלת עול. והרי לענין זה שייך גם הוא, דאף שאינו שייך לתענוג
 בהתבוננות אלקי, מ"מ שייך הוא לקיום התומ"צ. ועל זה הוא ענין כף
 הקלע אצלו, שמקלעין אותו מארץ ישראל לחו"ל, דארץ ישראל הוא
 מלכות דאצילות³¹, והר"ע הביטול דקב"ע, ומשם מקלעין אותו לחו"ל
 שהוא ק"נ³², שהר"ע השיקוץ בתאוות היתר. והנה מי שלא ה"י שייך גם
 לענין ארץ ישראל ברוחניות שרצתה לעשות רצון קונה, הנה אצלו ענין
 כף הקלע הוא באופן נמוך עוד יותר, והיינו כמארמ³³ שמקלעין אותו
 מסוף העולם ועד סופו, שבעולם (כגשמיית) ופא מקלעין אותו מסוף
 העולם ועד סופו, דעולם הוא ו' קצוות, ובכללות נחלק לבי קוין שהם
 דרום וצפון, דהיינו ענין המרחב וענין הצמצום, וזהו שמקלעין אותו
 מסוף העולם ועד סופו, דלרגע מקלעין אותו בהתנועה המרחב ולרגע
 מקלעין אותו בהתנועה דצמצום. אמנם צ"ל זה הוא כאשר טמטום המוח
 כא בסכת תאוות היתר, אבל כשכא בסכת תאוות איסור, הנה לזה אינו
 מספיק כף הקלע בלבד, אלא צריך לזה גינתום דוקא, כמ"ש בתניא³⁴.

קסג
 ש"פ שמוני, מכה"ח אייר, ה'תשט"ז

ההענין בזה, דכתאוות היתר, מאחר שאין זה אסור וקשור בידי החיצונים,
 הנה, מה שנעשה עיי"ז בהנפש הוא רק אבק בלבד, ועל זה מועיל כף
 הקלע שהוא ע"ד שמנעימם את האבק כו'. אבל כתאוות איסור, מאחר
 שהוא קשור ואסור בידי החיצונים, הנה צריך לזה גינתום דוקא, דגינתום פירושו, גיא
 אינו מועיל כף הקלע, אלא צריך לזה גינתום דוקא, דגינתום פירושו, גיא
 הנום, דגיא הוא בקעה, היינו כלי קיבול, דתמורת זה שה"י צריך להיות
 כלי קיבול לקדושה (כנ"ל בענין כלי ריקון), נעשה כלי קיבול לקליפה, גיא
 צלמות³⁵, שזהו צעו גדול להנשמה, ועיי"ז מעבירין את הכתם.
 (ה) והנה העצה להעביר את טמטום המוח בעבודה, הוא עיי"ג הענינים
 שצריכים להיות קודם התפלה כידוע³⁶. נבנית צדקה, כמארמ³⁷
 יהיב פרוטה לעני והדו מצלי, דצדקה הוא כללות המצוות³⁸, ומעשה
 המצוות הוא העצה להעביר את טמטום המוח. והיינו שהעצה לטמטום
 הלב היא אמירת אותיות שבחורה (כנ"ל סוס"ב), שהר"ע הדיבור, אך
 להעברת טמטום המוח אינו מספיק ענין הדיבור, אלא צריך לזה ענין
 המעשה דוקא. והטעם הוא, לפי שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר³⁹,
 ולכן דוקא עיי" המעשה שהוא בעלה ביותר, אפשר להעביר את טמטום
 המוח. (גם צריך להיות טבילה במקוה קודם התפלה, דטבילה הוא אין
 אותיות הביטול⁴⁰, היינו ביטול המהות, וכלשון הרב⁴¹: טונקען זיך אין
 מקוה, והיינו שאין זה רק לעבור משומאה לטהרה, כי אם שצריך לידע
 שהמקוה הוא מקום טוהר. כמ"ש⁴² אך מעין ובור מקוה מים יהי טהור.
 ובעת שנמצא שם, הרי הוא בעצם במעמד ומצב נעלה, ובצאתו משם
 פורש הוא ממצב הלוה, שזהו שטבילה אותיות הביטול, שהר"ע ביטול
 המהות. והיינו, דבענין טמטום הלב נת"ל שהעצה היא ההתבוננות
 דמבטשין ל', שנעשה לב נשבר (ער ווערט צובראכן), אבל מ"מ נשאר
 הוא במהותו, אבל להעברת טמטום המוח צריך להיות ביטול ושנינו
 המהות לגמרי, שזהו ג"כ ענין התשובה שהוא שנינו המהות כידוע.

- 34) תוליד כג. ד.
- 35) ראה לקו"ת הבוא נה. טע"ב ואילן.
- 36) א. ב"ב י' א.
- 37) ראה תניא פל"י. ועוד.
- 38) לקו"ת אמור לר', ג. הנסמ בספר
- 39) קנט, טע"ד.
- 40) בספר השנינות חורת שלום ע' 166.
- 41) פרשתנו יא, לו.

הליקוטין להאר"י ויחי מז, מח, מח. ב.
 26) קוה, טע"ב.
 27) פל"י.
 28) ב"ר פ"ה, ח.
 29) דרמ"צ טו, ב - בשם הוהה. שער
 הפוסקים להאר"י וישלח לב, כט. ספר
 פ"ח.
 30) רישתו שם.
 31) ראה לקו"ת מסעי פט, ב ואילן.
 32) שבת קנ"ב, ב.
 33) פ"ח.
 34) פ"ח.
 הל"ה

ש"פ שמוני, מכה"ח אייר, ה'תשט"ז

(ו) **וביאור הענין הוא**, דהנה בשלמא ענין **טמטום הלב** הרי מוכן שמצד זה שלא עבד עבודתו בכיבוד חיכוך נפשו, הנה כמילא נעשה לבו מטומטם, ואיך אפשר שלא יהי' כן (פארוואס זאל באַ איס ניט זיין קיין טמטום הלב). ועי' המבואר בתניא⁴² בענין מחשבות זרות, דכאשר אינו מוטעה בעצמו יודע מעמד ומצבו, אי יודע הוא שאינו מבורר ומוזכך ובמילא נופלים לו מחשבות זרות, ואיך אפשר שלא יהי' כן (פארוואס זאל באַ איס ניט זיין קיין מחשבות זרות). דהנה, ענין העבודה, הוא, שצריך לברר ולזכר את עצמו, להיות במעמד ואצב דחלקי הוי' אמרה נפשי⁴³, וכמו שנתבאר במאמר ה'קודם⁴⁴ מ"ש במדרש⁴⁵, משל למלך שנכנס למדינה, והיו עמו דוכסין ואפוכין כו', חד אמר אנא נסיב דוכסין, וחד אמר אנא נסיב אפוכין, הי' שם פקח אחד אמר נסיב מלכא, והיינו שאוה"ע עובדים להשרים, דכיין שכסוד השתלשלות עוברת ההשפעה דרך השרים, לכן חושבים אותם למציאות, אמנם הפיקח שבהם, דקאי על נש"י, אמר אנא נסיב מלכא, דכולהו מתחלפין ומלכא אינו מתחלף, והיינו דהגם שעכשיו אינו ניכר, הנה האמת היא, שכולהו מתחלפין, ובהמשל⁴⁶ בגשמיות, שבשעת הגשמים אין יודעין מה העיקר. השבולת או החטים, אבל כאשר הגשם חלף עבר לוי', הנה בשעת הגורן רואים מהו העיקר. וכמו"כ בממשל, שהפיקח שבהם מכיר שדגם שההשפעה עוברת דרך השרים, הנה לא זהו העיקר, אלא העיקר הוא א"ס שלמעלה מההשתלשלות. ועם היות שזוהו למעלה מהשתלשלות, הנה נש"י מכירים בהא"ס שלמעלה מהשתלשלות, לפי ששרשם משם, שזוהו"ע חלקי הוי' אמרה נפשי. ובענין זה צריך האדם להתבונן ולעבוד עבודתו כדבעי, אבל כאשר אינו עובד עבודתו כדבעי, הריי (פוכן) שנועשה אצלו כמילא טמטום הלב, ועל זה ישנם העצות הנ"ל (ס"ב), ודי בהם כדי להעביר את (טמטום הלב) אמנם טמטום המוח הרי"ע שנוגע בעצמו ומהותו, שהרי נפש האדם היא נפש השכלית, וכאשר הטמטום הוא בהמות ושכל, אזי הטמטום הוא (ככל מהותו) ולכן אין מספיק לזה העצה דמבטשין לוי', לב נשברי, אלא צריך להיות שינוי המהות לגמרי, שעיי' מעביר גם את טמטום המוח. ונקודת הענין הוא, דאף שאמר רז"ל עבירה מטמטמת (לב) של אדם, הנה עיי' המשכת אור נעלה ביותר שפועל לשנות את מהותו, איז נתבטל הטמטום.

מטמטמת (לב) של אדם, הנה עיי' המשכת אור נעלה ביותר שפועל לשנות את מהותו, איז נתבטל הטמטום.
 את מהותו, איז נתבטל הטמטום.
 (42) פכ"ז.
 (43) איכה ג, כד.
 (44) פ"ו (לעיל ע' קג ואילן).
 (45) איכ"ר פ"ג, ת.
 (46) המשן תעריב ח"ב ע' תחקי.
 (47) ע"פ לשון הכתוב - שה"ש ב, יא.

(ז) **ועפ"ז יוכן ענין** וא"ו דגחון שמפסיק בעד חיות הנחש הקדמוני, והיינו, דנחש הקדמוני הוא הסיכה לחטא עה"ז, שהוא המקור לכל החטאים, וזווא"ו דגחון שהוא חצי האותיות שבתורה מפסיק בעדו. והענין בזה⁴⁸, דהנה תורה היא מלשון הוראה⁴⁹, להבדיל בין הטמא וכין לטהור⁵⁰, מותר ואסור כשר ופסול, שהם ב' קוין. והחצי שבתורה הוא קו האמצעי המחבר ב' הקוים, והיינו לפי שהוא למעלה משניהם. וזהו"ע (הוא"ו) דגחון שהוא חצי התורה באותיות, מורה על המשכת אור המשכה⁵¹, והוא"ו שהוא חצי התורה באותיות, מורה על המשכת אור נעלה ביותר, קו האמצעי. ולכן הוא מפסיק בעד חיותו של הנחש, שהוא הסיכה לדברים האסורים, והיינו כמשנת"ל, שהתברר טמטום המוח הוא עיי' המשכת אור נעלה ביותר, שפועל שינוי המהות, וכמו"כ יוכן בענין הוא"ו דגחון שהוא המשכת קו האמצעי, אור נעלה ביותר, שמפסיק חיותו של הנחש. ועד"ז הוא גם בהעיי"ו תלוי דרכסמה חזיר מינר, שהוא חציין של תהלים, שענין זה מפסיק בעד עשו שנמשל לחזיר, שכללות הוי"ע גלות אדם, והעברת חיותו היא עיי' חציין של תהלים דוקא.

(ח) **ולהבין זה**, צריך להקדים תחילה ההפרש בין תורה ותהלים, דספר תהלים נעניו שירים, ותשבחות על גאולת ישראל וימות המשיח, והוא כמנ עבדת התפלה. דהנה, בכללות יש הפרש בין תורה לתפלה, שתורה היא מלמעלה למטה, ותפלה היא מלמטה למעלה, אמנם בתורה גופא הנה ספר תהלים, שענינו שירים ותשבחות, הוא כמו ענין התפלה, ובכללות שייך הוא להענין דיראת שמים.

להענין הוא, דהנה אמרו רז"ל⁵² כל אדם שיש בו תורה, ואין בו יראת שמים דומה לגובר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו, והיינו שתורה הוי"ע הפנימיות, ויראת שמים (ובכלל זה גם ענין התפלה) הוי"ע החיצוניות. והנה, כללות הענין דפנימיות וחיצוניות יענו ככל מדרגה ומדרגה, לכל מה שלמטה יותר

(48) בהבא לקמן - ראה אוה"ת ויקרא
 ח"א ע' רמב ואילן. ד"ה יראמר גוי החודש
 תרל"ב (סו"מ תרל"ב ח"א ע' רמב ואילן).
 ד"ה אמר"ל לפיכך תרע"ט (סו"מ תרע"ט)
 ע' 168 ואילן.
 (49) באה חז"ג נג, ב. וראה לקו"ש ח"ט
 ע' 462. ועיי'.
 (50) סוף פרשתנו.
 (51) ראה לקו"ש בשלח א, א. צו ג, ב.
 ד, א. ובכ"מ.
 (52) שבת לא, סע"א ואילן.

למטה, היינו המשכת האצילות, ולכן היא בחינת פנימיות, משא"כ תפלה שהיא מלמטה למעלה, עבודת הנבראים, הרי היא בחי' חיצונית, כיון שכללות הנבראים הם בחי' חיצונית, לפי שאינם מיוחדים.

וכזה יובן מ"ש בגמרא: מנין מספר פסוקי ס"ת, יתר עליו תהלים שמונה, חסר ממנו (ממנין ס"ת) דברי הימים שמונה. והענין בזה, דהנה **התורה** שהיא המשנה מלמעלה למטה, הרי היא במדרגה נעלית ביותר על דברי הימים שהיו"ע העולמות, וגודל עליו התורה על דברי הימים הוא במספר שמונה, שהוא למעלה יותר מענין שבעת ימי ההיקף כמבואר במ"א⁵⁸. אמנם, גם **התורה** שהיא המשכה מלמעלה למטה הרי היא בהגבלה, דאף שארובה מארץ מדה ורחבה מני יס⁵⁹, מ"מ הרי היא ג"כ במדידה והגבלה, אלא שהמרידה היא מדידה גדולה ביותר עד שארובה מארץ מדה, וילמעלה מזה הוא ספר **תהלים** שענינו שירות ותשבחות על גאולת ישראל וימות המשיח, והיינו שאין זה דומה לדברי הימים שהיו"ע התהוות העולמות, משא"כ תהלים היו"ע עליית העולמות ע"י העבודה דנשמות ישראל מלמטה למעלה, ולכן הוא נעלה יותר מתורה, לפי שענין העלי' מגיע למעלה יותר מענין ההמשכה, שהיו העלי' היא ע"י העבודה דנשי⁶⁰, ונשי"ם הם למעלה מהתורה, כידוע בענין מחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר⁶⁰ גם למחשבת התורה. וגם עליו זה הוא במספר שמונה כנ"ל.

ט) ועפ"ז יובן הטעם, שחצי אותיות שבתורה מפסיק בעד חיות נחש הקדמוני, והענין בזה, דהנה נחש הקדמוני הוא הסיבה והשרש לכל גלות אדם. והענין בזה, דהנה נחש הקדמוני הוא הסיבה והשרש לכל החטאים, וכלן שזרו ערש הענין, לכן הפסק חיותו הוא ג"כ ע"י חצי אותיות שבתורה שהוא המשכת האור מלמעלה כמו שהוא בשרשו. אמנם גלות אדם הוא כפי שנמשך אח"כ בהשתלשלות ע"י העינין שרים, והפסק החיות דגלות אדם שנמשך להע' שרים הוא ע"י תלוי⁶¹ שבחציו של ספר תהלים, שהיו"ע העבודה דיראת שמים באופן של עלי' מלמטה למעלה. ונדולו: מעלת העבודה מלמטה למעלה שמגעת למעלה יותר, ולכן ע"י העבודה דתפלה ויראת שמים נעשה ענין השירות ותשבחות על גאולת ישראל וימות המשיח, שאו יהי' כנור של שמונה

58 שרית הרשב"א ח"א סי"ט. לק"ת
59 איוב י"א, ט.
60 כ"ר פ"א, ד. ועוד.

הוא חיצונית לגבי מה שלמעלה ממנו. ויובן זה ע"מ בכחות הנפש, דכח המעשה הוא חיצונית לגבי כח הדיבור, ובפרטיות יותר הנה במעשה גופא יש ג"כ פנימיות וחיצונית, דכח הזריקה שאין בו החלשות השכל הוא חיצונית כח המעשה, וזהו גם ככהמה יש כח הזריקה, משא"כ כתיבה וציור הוא פנימיות כח המעשה. וכאמת הנה גם כתיבה וציור אינו דומה כתיבה לציור, דכתיבה הוא חיצונית לגבי ציור, שהרי השפעת השכל ע"י הכתיבה היא רק למי שהוא בר שכל בעצם, משא"כ בכח הציור הרי גם למי שאין לו חוש נציור מתגלה לא רק גוף הציור אלא גם הפנימיות והחיות שבהציור. אך כללות כח המעשה היו"ע חיצוני לגבי כח הדיבור. וכדיבור גופא יש ג"כ כמה מדריגות, דאינו דומה ענין הדיבור באופן שנפלטים אותיות מפיו בלי כוונה כלל, שהוא חיצונית לגמרי לגבי הדיבור שמדבר בכוונה, היינו שמדבר איזה ענין שכלי שהשכל כבר, ובפרט מה שהוא משליל עכשיו, שאז יש לו חיות יותר בהדיבור, עד שיש בחי' בדיבור שנפשו יצא בדבור⁶². אך כללות כח הדיבור היו"ע חיצוני לגבי כח המחשבה, שהרי הדיבור הוא לבוש הפרד, דעת לחשות ועת לדבר⁶³, והמחשבה הוא לנוש המיוחד, שלכן היא משוטטת תמיד. ובמחשבה גופא יש ג"כ כמה מדריגות, יש מחשבה שחושב ענין שאינו נוגע אליו, או שחושב דבר ישן, או שחושב ענין הנוגע לעצם נפשו. אך כללות המחדומ"ע היו"ע חיצוני לגבי המדות והשכל. ובמדות ושכל גופא יש ג"כ כמה מדריגות, אך בכללות הנה המחדומ"ע הם חיצוניות, והמדות והשכל הם פנימיות, וטעם הדבר לפי שמחדומ"ע הם לבושים בלבד, בלבוש תחליפם, שיכול לפושטם וללושם, ולא מוכיז כח הדיבור, אלא גם בכח המחשבה, יכול הוא לפשוט מענין זה לענין אחר, משא"כ בשכל ומדות, הנה בכדי לשנות את המדות וכפרט את השכל, צריך לזה **עבודה ויגיעה רבה**, ועד"ז יובן למעלה, שמהדיבור נהווה עלמין דאתגליין עד העוה"ז, ומהמחשבה נהווה עלמין סתמיין⁶⁴ עד עולם הבריאה, וכל זה הוא תצונות, משא"כ העשר ספירות דאצילות הם בחינת פנימיות לוי' שהם מיוחדים, דאיהו וחיודה חד איהו וגרמוהי חד⁶⁵. וזהו מה שהחורה היא בחינת פנימיות (יראת שמים ותפלה) היא בחינת חיצונית, כי התורה היא מלמעלה

56 תניא שער היחוד והאמונה פ"א.
57 תקי"ז בהקדמה (ג, ב).
58 תניא שער היחוד והאמונה פ"א.

59 איוב י"א, ט.
60 כ"ר פ"א, ד. ועוד.

נימין, ואו יקיים היעוד ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי'
דיבר, כן תהי לנו בגאולה העתידה ע"י משיח צדקנו.

הוא כבוד הוי' וראו יקיים היעוד ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי'
דיבר, כן תהי לנו בגאולה העתידה ע"י משיח צדקנו.

(61) ערכין יג, ב.

(62) ישעיה מ, ה.